

MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken Oktober' 11-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Olasz Ország.

Az Angliai Régens Princzné a' *Walesi* Hertzegné, vissza érkezett a' maga *Napkeleti Török* tartományokban való útozásából Európába, 's váratlanul *Porto d'Anzához* Sept. 15-dikén kiszállván, más nap' útját *Romába* vette, 's 17-dikben a' Szent Atyának meglátására ment. — *Romából* a' *Comói* tó mellett lévő falusi szép majorja felé útazott-el.

Romában való mulatása alatt, *Szent Mihály Fő Angyalnak* márványkőből való állóképével kedveskedett a' Szent Atyának ő Hertzegaszszonyága. *Palestinából* hozta magával.

Anglus Kapitány *Aylmer* több Anglus tisztekkel egygyütt a' kik 173, *Algiriából* kiszabadított Romai Státusbéli keresztény rabszolgákat hoztak vissza, a' Szent Atyának hémútattattak, 's igen kegyesen fogadtattak. Megköszönte nékik azt a' jó tselekedetet, melyet ezen alkalmatossággal az Anglusok a' magok fegyvereik által a' Romai alattvalók eránt bizonyítottak. —

A' hazájokba visszaérkezett volt-rabszolgákat most előre ispotályba szállították-bé, a' hol ájtatoskodással töltik idejeket addig, míg a' meghatározott napon (a' következett kedden) a' Szent-Maria-alla-Minérva' templomában Szentséggel élvén, onnét közönséges processióval mentek-bé a' Szent Péter' templomába.

A' Szent Atya Sept. 23-dikán néhány Kárdinalisokat nevezvén-ki, ennek alkalmatosságával ilyen beszédet intézett a' maga titkos *Consistoriumában* az öszszegyülekezve volt Kárdinalisokhoz: — “

„Tiszteendő Atyafiak! Azon sok és nagy bizonyságok közzé, melyek a' keresztény Religiónak mennyei származását legfényesebb világosságban megmútatják, mint tudjátok igazságosan számláltatik az a' tsudára méltó és meggyőzhetetlen lelki erő, mellyel a' keresztények az Evangéliumnak nem tsak parantsolatait hanem tsak tanátslásait is követvén minden földieket megvetnek, 's a' buzgóság által a' Religiónak terjesztésében lelkesítettvén, a' vad-népeknek igen messze lévő tartományaikat meglátogatják, hitelfeletvaló szenvedésekre kiteszik magokat, magokat semmi veszedelmek által elrettegetni nem engedik, 's készebbek a' legkegyetlenebb kinoztatásokot a' halált is ingadozás nélkül való álhatatossággal kiállani, mint sem hogy a' Kristusnak szeretetétől 's az ő nevének vallásától 's hirdetésétől való elállásra, magokat réá vétetni engednék. Ezen erős lelkűségnek, melyről beszéllünk, már sok ízben a' legditsősegebb és legnevezetesebb példait mútatta a' mi *Khinai* Szentégyházunk, 's ezt nem régen is nagy ditsősséggel megújította. Mint-hogy, midőn egy igen terhes 's még most is kegyetlenkedő égi háború útvén-ki ellene, az Evangéliumi igazságnak ellankadni nem tudó hirdetői 's még mások is, kik az ő fáradozások által már a' mennyei igaz-

ságnak megismerésére jutottak vala, készebbek valának számkivetetésnek, tömlézetetésnek, és kínoztatásnak szenvedésére sőt halálra is, hogy sem a' szent Religiótól elállottak volna. Különös ditsérettel említünk illik itt ezek között a' mi Tisztelendő Atyánkfíát, Frantzia származású *Düfresne Taurinus Gábort*, Tabracai Püspököt, 's Che-schuen tartománybéli Apostoli Vikáriust, a' ki is 39 esztendeig nagy szentséggel folytatta *Khinában* egy Évangéliumi munkásnak foglalatosságait. Ő azért, hogy az Isten' beszédének idvezítő magvát, nagy előmenetellel megszire és szélesen elhíntezte vala, a' *Khinai* birodalomból számkivetésbe küldtettek. De ugyan azon országba, melyből őtet a' pogány vakbuzgóság elkergette vala, ismét vissza hívá a' keresztényi szeretet. Viszszatérése nem soká kinyilatkozik, ő felkeresteték, megfogattaték, 's vasrá verettetésen ítélőszék eleibe hurztolaték. A' Mandarinosok nem várt barátsággal fogadák, 's ollá a' vasat azonnal levettetetni parantsolán minden kigondólható kedveskedésekkel 's bizekedésekkel megtetézék őtet. Hakem ez a' barátságmútatás tsak színlés és salárdkodás vala; a' *Mandarinosok* ezen mesterkedés által a' Tisztelendő Atyát tsak ketsegeteni és arra venni iparkodtak, hogy a' keresztény hitet tagadjameg. Az alatt, míg velle e'képpen, minden törvényszéki forma nélkül szeretettel és barátságosan beszélgettek 's eleibe minden féle kérdéseket tettek volna, használta a' Püspök az alkalmatosságot, gyakran és sokat beszéllett a' *Khinai* szokásoknak gyávaságáról, a' keresztényeknek ártatlanságáról, 's a' keresztények' Religiójának igasságáról. A' *Mandarinosok*, szájokban mézet de szívekben halálos mérget hordozván, egy oldalszobában két embert dugtak vala el, azért, hogy a' semmi veszedelmet nem gyanító Püspöknek szavait felírják. Ezen titkosan, 's mint mondják, hitzegéssel készült irásokkal, a' *Cse-ts chuen i* tartomány Vice-Királyá-

hoz vitték a' Püspököt, a' ki őtet halálra ítélte. A' Tisztelendő Atyát a' felső ruhájától azonnal megfosztották, 's a' vesztő helyre hurztolták, a' hol véghetetlen sokaság sereglett vala össze. Ugyan ezen helyre még más 33 keresztényeket is, kik magokat a' keresztény hittől semmi kínoztatások által elvonattatni nem engedték, hurztoltak vala ki rettentő kínzó készülékekkel a' hóhérasok; a' hol tudokra adtak nekik egy Mandarin, hogy keresztény hitet tüstént megtagadják, mert különben mind fel fognak akasztatni. A' keresztények ezen fenyegetődzéseket megvetvén, átaljában kinyilatkoztatták minnyájan, hogy ők készek a' Kristusért meghalni, 's térdre esvén esdekelve kérték a' Püspököt, hogy büneiktől őket oldozza-fel, 's az utolsó áldással erősítse 's vigasztaljameg. A' Püspök telyesítette kérésüket, intette kevés szókkal, hogy kövessék az ő példaadását, 's odatartotta fejét a' hóhérnak, a' ki azt egy tsapással elválasztotta a' testétől. Így halamag az Ur' szemei előtt ditsósségesen, a' mult esztendőben September 14-dik napján a' Tabracai Püspök, kinek halála a' mi szívünket mélyen megsebhette, 's bennünket az anyaszentégyházunk régi idejére visszahelyeztetett. A' keresztények, kikről feljebb emlékezünk, a' kötélt által való megölettetéstől megkíméltetésen a' tömlézetetésbe küldtettek. Két aszszonyemberek lévén közöttök véletlenül engedelmet nyertek vala a' hazájokba való visszaterésére, de a' kik ennek oly kevésse örvendettek, hogy inkább közönséges módon és halható szóval bánkodtak azon, hogy attól a' közel való és fényes alkalmatosságtól megfosztattak, a' melly őket az örökké való ditsósségre eljuttatta volna. Hogy pedig a' Tabracai Püspöknek megölettetés a' több keresztényeknek meg nem szűnő rettentetésekre szolgáljon, az ő feje karóra szúratatott, 's melléje ilyen irás tetetett: *A' keresztény Religióinak Hirdetője és az*

Europai Püspök. Ugyan ezen irás tétetett arra a' ládátskára is, a' melybe későbbre ez a' Fő bététetvén, mind azokon a' helyeken, a' hol az ezen Püspök által tanítottait keresztények laknak, széllyel hordoztatott. A' Püspök' véret a' keresztények felszedvén, a' szomszéd városokban és falukban lakó hívők között kiosztották, a' kik azt leg nagyobb tisztelettel és gondviseléssel tartják. A' holt test körül, a' mely barom nap' és éjjel bagyatott a' vesztőhelyen, az alatt szünetlenül strázsáltak a' keresztények, 's akkor azt, ezen helytől nem messze, kegyesen eltemették. Nem kételkedünk mi az eránt, Logy, Tisztelendő Atyafiak, azon az álhatatosságon, mellyel a' Tabracai Püspök a' maga életét feláldozta, ti is tsudálkozván, az igaz keresztény anyaszentégyháznak ezen győzedelmeskedésén, véllem égygyűit nagyon örvendeztek. Hanem tsakugyan az illendőség kívánnya töllünk, azt, hogy várjuk még hitelesebb *documentumokat* ezen ditsősséges tselekedetről, előbb, hogy sem ezen kegyes és álhatatos embernek mártírságáról, az Apostoli Szent Széknek törvényei szerént ítéletet tennénk. Hasonló okra nézve jónak lenni gondoljuk, hogy a' Kristus anyaszentégyháza' más bajnokjainak, a' kik *Khinában* a' magok hitékért megöletettek, előbeszélését mostanában halgatással elmellőzzük. Tsak *Fchao Augustin* nevű páprol nem móláthatjuk-el emlékezni, a' ki minden kinoztatásokban rendkívül való álhatatossággal viselte magát. A' Bíró megintette őtet, hogy kímélje meg a' maga idős testét (az ember 73 esztendő) 's azon kinoztatásoktól, mellyeket különben sem állhat ki, mentse meg magát. Hanem *Augustinus* a' maga álhatatosságától el nem távoztán, azért kitsufoltatott, 's a' talpa kegyetlenül megveretett, 's azután így szollott hozzá a' Bíró: — "Na, *Augustin*, *kát még sem gondoskodih felölled semmit a' Jéusod?*" — „*De bizon gondoskodih, így felelt a' kegyes pap, midön erőt ad arra, hogy mind ezeket elzenvedhessem.*" — A'

Bíró ezen szovakért nagyon megmérgeződ-
vén azt parantsolta, hogy az ábrázatját ver-
jék, melly miatt néhány napok múlva ki-
múlt szegény a' világból. —

„Ezeket akartuk, Tisztelendő Atyafiak,
közleni veletek, hogy abból az örömből ré-
szesittselek benneteket, mellyet nekünk a'
rajtunk fekvő 's tsaknem leroskasztó gon-
doknak hitelfelett való terhe mellett is,
azoknak a' ditsősséges tselekedeteknek, mel-
lyekre a' *Catholica Religio* a' maga követőit
Khinában felbuzdította, hallására érez-
tünk. Nagy reménséget nyujt ez nekünk
arra, hogy a' könyörülő isten a' maga szol-
gáinak vére által megengeszteltetvén, azo-
kat az ínségeket el fogja háritani, mellyet
nem tsak a' *Khinai*, hanem az egész anya-
szentégyház szenved. —

„A' melly örömet mi a' *Tabracai*
Püspöknek 's a' *Catholicus Khinaiaknak* em-
litett győzedelmeskedésekből vettünk,
ugyan olyan örömet okozott az előttünk
volt boldog emlékezetű Pápanak VI-dik
Piusnak, az a' győzedelmeskedés, mellyet
a' Kristusért *Tunkinban* megöletett kereszt-
ényeknek vére nyert. És valamint ez a'
Pápa akkor, a' mi *Tunkini* anyaszentégy-
házunknak tselekedeteit a' *Consistoriumban*
előbeszélvén, hogy a' maga örvendezését
annál nyilvánosságosabban kimútassa, 's mint
valamf bizonyyságtétel által megbizonyítsa,
néhány, különös virtusokkal tündöklő em-
bereket, *Kárdinálisi méltoságra* emelvi,
szükségesnek lenni gondolt: úgy mi is most
ezen a' napon, mellyen néktek a' *Khinai*
anyaszentégyház' új ékességeiről hírt tet-
tünk, hogy ezen innépet annál örvendete-
sebbé tegyük, meghatároztuk, hogy a' Ro-
mai anyaszentégyháznak részszerént néhány
Kárdinálisait kihirdessük, részszerént annak
néhány Kárdinálisokat nevezünk, kik nek-
ünk, önnön megköllömböztetett érdemeik
által nem kevesebbé, mint a' Kristusban igen
szietett Monárkhák által, ajánlattak. Mi
ugyan minuyajokat egyszersmind kívánnók
felékesíteni a' *Szent Purpurával*: hanem,

minthogy némelyekre nézve még egy kevés ideig váraoznunk kell, erre nézve addig is, más néhányakat számlálunk ezúttal a' ti Fő méltóságú Collégiumotokhoz, Ezek a' következők: —

„Don- Pedro- de Quevedo- y- Quinta- na, Spanyol országban Orensei Püspök, kit mi a' folyó esztendőben Marizius' 8-dikán volt Consistoriumunkban *in petto* fenntartottunk és most kihirdetünk —

„Don- Francisco- Antonio- Cebrian- y- Valda, Indiai Patriarkha —

„Gróf Weinsbergi Trauttmansdorf Thaddéus Mária, Olmützi Érsek —

„Paoló- Guiseppe- Solaro, Piemontban Astai Püspök. —

„Ezekhez foglaljuk még Hertzeg Salm Xaver Ferentz Tisztelendő Atyánkfia, ki is, valameddig a' Romai Rotának Auditori hivatalát viselte, magának a' maga' fedhetetlensége és igasságos volta által igen szép hirt-nevet szerzett, 's a' maga' szünetelen tartó, még a' viszontagságokkal telyes időkb- ben is meg nem változó hűségéért, az előb- beni Pápa VI-dik Pius által 's általunk is örökké és különösen szerettetett 's beülte- tett; azolta pedig, hogy a' G u r k i Püspök- ség (Karinthiában) réá bízott, a' pásztori virtusokkal annyira tündöklött, hogy mi telyességgel nem kételkedünk azon, hogy az a' méltóság, mellyet mi ő néki adunk, az Austriai Császárnak a' mi Kristusban igen kedves fiunknak Ferentznek is kedves le- sen; a' mint is hogy mi, arra is örvende- zéssel használjuk ezen alkalmatosságot, hogy ezen Monarkhának legbekőbb háládatossá- gunkat nyilatkoztassuk abban a' munkában való nagy részvételéért, mellyet ő és a' több Szövetséges Hatalmasságok arra fordítottak, hogy az Apostoli Szent Széktől és tőlünk elszakasztott tartományokat nekünk vis- sza szerezzék. —

„Mit gondoltok tehát? — Mi, a' min- denható Istennek, Péter és Pál Szent Apo- stoloknak, 's tulajdon magunknak hatalma

által, a' Romái Szent anyaszentegyház Kar- dinális Papjainak lenni kinyilatkoztatjuk: — It ismét szörölszóra felszámlálja ő Szentsé- ge a' feljebb nevezett új Kárdinálisoknak neveit, 's azután így rekeszti-bé szavait: —

„Minden szükséges és megkívántató *dispensatio*kkal, *derogatio*kkal, és *clausulák*kal. Az atyának, fiunak, és szent léleknek nevében.“

Ugyan ezen Consistoriumban hirdette- ki ő Szentsége több más Érsekeken és Püs- pökökön kívül, a' Velencei Patriarkhá *Milcsi*, a' Sz. Poltezi Püspök *Bankesreiter*, és a' Székes Fejervári Püspök *Vurum* ő Nagy- ságokat is.

Frantzia Ország.

Lanklan nevű traktér, a' kit azért állí- tottak vala ítélszék' eleibe, hogy a' Királyi ezüst asztali készületek' *Lebianc* nevű komornyikjának a' múlt Majus' 13-dikán azt mondotta volna, hogy hintsen *egér kö- vet* a' Király' tányérára, hogy étetődjék- meg, a' múlt Sept. 23-dikán az esküttek' ítélszéke által feloldoztatott a' vád alól, azért hogy nem gyözhettek-meg egészen arrol, a' mivel yadolták.

Rennes városából így irtak Sept. 24- dikén: — „A' *Chateaubriand* könyvből, melynek kiadása által a' Királyt meghara- gitotta, 19 dikben ide is megérkezett egy kötés, de 2 óra múlva réá küldött a' Pré- fektus a' könyvárusra, hogy vigyázzon ma- gára, és tartsa magát az ilyen könyveknek eladattatásokról szálló törvényekhez. Itt lát nem adhatták-el ezen könyvet, mely- nek azonközben már a' megezáfolása is ki- jött, ily cím alatt: A' *Chateaubriand* úr *tévelygéseinek megezáfolatása*, *Marmet* ál- tal.“

Minthogy találtattak olyan újságok, a' kik kétségbe hozták azt, hogy a' Frantzia Király és a' Nagy Britanniai Regens Princz, a' Nagy Hatalmasságok által Párisban, tavaly Sept. 26-dikán kötött Szövetségbe belé állott

volna, tehát már most azok az Akták is kijöttek a' közönséges levelekben, mellyek által magokat a' nevezett Monarkhák ezen szövetségre nézve kinyilatkoztatták. A' Frantzia Király' nyilatkozatását így adják elő: — "Mint hogy ő Felsege a' mindén Oroszok' Császára, a' közte és az Austriai Császár' s Prussus Király' között Parisban a' folyó 1815-dik esztendőben Sept. 26-dikán kötött Szövetségnek 3-dik cikkelye szerint engem' meghívott, hogy ezen kötésbe álljak belé, tehát közönséges módon kinyilatkoztatom, hogy azon szent Principiumokat, mellyek ezen Kötést sugallották, megismerem, azoknak követesere magamat lekötölezem, által látván azt, hogy melly fontos dolog legyen a' nemzetek' boldogságára az, hogy ezek az igazságok az emberi nemzet' sorsához jövődökre nézve egész befolyással lehessenek. Paris, Nov. 19-dikén, 1815. — "

„Lajos.

Nagy Britannia.

A' Régens Princz nyilatkozatása a' mindjárt említett szövetségre nézve, ez: — "Carltonhouse, Oktober 6 dikán, 1815. Vala szerentsém a' Császári Felseged' levelét 's a' Felseges Hatalmasságok között Parisban, 1815-ben Sept. 26-dikán kötött Szövetséget venni. Mint hogy a' Britanniai Constitúciónak, mellynek én a' Király' az én atyám' nevében való oltalmazására hivatva vagyok, formálitással nekem meg nem engedik azt, hogy ezen kötésbe formászerént való módon belé álljak: tehát azt az eszközt választottam, hogy ezen nyilatkoztatásom által jelentsem-ki, hogy én azon principiumokban, mellyek abban a' kötésben kifejeztetve vagynak, 's a' mellyek szerint az azon kötés alá neveiket feljegyzett Hatalmasságok, a' keresztény vallásnak isteni parantsolatait a' magok társasági és politikai egygyüttvaló közösüléseik' változatlanul réguláivá tettek, 's ezek szerint azt az öszszetsátolódást, mellynek a' keresztény nemzetek között fennállani kellene, meg-

erössíteni kívánnák, egészszen egygyet értek. Mindenkeri iparkodásom leszen, magamat azon állapotban, melybe az isteni gondviselés helyezettetni méltottatott, ezen szent principiumokhoz szabni, 's Felseges Szövetségeseimet mind' azokban az eszközökben elősegélleni, mellyek az emberi nemzet' békességét és boldogságot elő mozdit-hatják. — "

„György, Régens Princz.

Lord *Exmouth*tól már másod rendbeli tudósítás is érkezett *Londonba*, a' mellyet ugyan még nem hirdettek vala ki hivatal-szerént, de még is tudtak belölle annyit, hogy az *Algiriával* való környűllásos és vég alkut Sept. 2-dikán már aláírta volt a' Dey. Hogy addig is késett, az okozta, hogy a' Dey nem akart két *Spanyol* foglyot kiadni azt mondván, hogy azok ő nálla bünsös tettjeikért, 's már régibb idöktől fogva viselnék a' fogságot. Végezetre tsakugyan kiadni kéntelenítették ezeket is.

Londonban olyan hírt terjesztettek-el, hogy Lord *Exmouth*nak az Algiriái kikötő-helybe való megérkezése előtt egy Frantzia Fregát lett volna ott, melynek Kapitánya a' Deyvel valamely alkudozást folytatott, 's az Anglus hajós seregnek odavaló közlitésekor önnét azonnal kivezett, a' nélkül, hogy magát arra ajánlotta volna, hogy a' tsatában az Anglusokat segíteni fogja, sőt hogy ugyan ez a' Frantzia Kapitány a' tsatának elvégződése után is még tsak szerentsét sem kívánt az Anglusoknak a' győzelelemhez.

Fulton, az az Amériakai postahajó, melyről már írtuk, hogy *Ney Yorkból* a' nagy Océán usra kivezni készül, ezt a' próbát már megtette, és *Amérikalól* 22 napok alatt Angliába megérkezett. Itt kétségkí-vül szénnel megpakodván, önnét evzését a' *Cronstadt*i kikötő-hely felé fogja folytatni, 's ott magát *Sándor Császárnak* is meg-műtatni, a' mint arról, az ezen gőzzel való hajós mesterségnek feltalálója a' boldogult Oberster *Fulton* ígértet tett volt. A' mi-

nek telyesítésében őtet magát a' halál megakadályoztatta, azt a' követői már most telyesítik.

Frantzia országban úgy megsokasodtak az Ánglus útasok, hogy a' Frantzia írók a' dolgot természetesen akarván kifejezni, gyszollanak: *London Párisban van. Párisnak* minden utzáit, hintóiban, lovan, és gyalog sétáló Ánglus férfiak és asszuooyemberek Iepik-el. Az Ánglus asszuooyembereket egyszerre megesmerhetni az ő rövid szobnyájokról, 's általában az ő egész öltözések' módjáról. Némelyekre nézve megeshetik, hogy gazdálkodásbéli tekintet is ingerli őket Londonnak Párisval való feltserelésére, mert egyáltalában igaz az, hogy *Parisban* sokkal öltösb az élet, mint *Londonban*.

D á n i a.

Kopenhágában négy Amériikai Matrózok fogattattak el, éppen mikor induló félben voltak. Ők Kapitányoknak adták ki magokat; 's kérdőre vonatattas után úgy jött ki, hogy egy Baltimorébol Triestbe indult hajóhoz tartoznak, mellyen 212,000 Tallért érő summa volt aranyban és ezüstben. A' tengeri útazás közben több társaikkal együtt, mindössze tízenhárman a' Kapitányokat meg öltek, és a' hajót *Norvégia* felé fordították, mellyet ott el adván meg osztottak a' pénzből. Az el fogattatott hajós legényeknél jó nagy summa pénz találtatott aranyban és ezüstben, 's kettő közülök egy tereh tükört vásárolt volt meg,

oly szándékkal, hogy azt a' belsőbb tengerre vigyék.

Német Ország.

Frankfurti tudositások szerént össze gyűltek ezen hónap 1-ső napján minden Követek, kik a' Német Szövetségre rendeltettek, a' Gyűlés helye volt a' a' Thurn és Taksisi Hertzeg háza.

Svetrza és Norvégia.

Az Amériikai egyesült Státusok és *Svetzia* között, kereskedeshéli egyezés kötött, mellyet Státus Minister Grof *Engeström* és Státus Tanátos Grof *Mörner* valamiut szintén az Amériikai meg hatalmazott Biztos *Russel Ur*, aláirták Stokholmban. Ezen utolsó Kopenhágába indult egy hasonló kereskedeshéli egyezés kötese végeit. —

A' mult 1815-ik esztendőben Kapitány *Solling* elütezésé által fel találtatott és az a' szerént készült fedeles Csónakok mind inkább inkább kezdenek közönséggé lenni *Norvégiában*. Már most tsáfáságból koporsóknak nevezik az eddig használatni szokott fedeletlen Csónakokat, mivel azokon oly sokan találták sirjokat az ez előtti Századokban. Azt tartják a' Halászok, hogy ezen *Solling* Csónakjain nem lehet felni semmi szeréntsétlenségtől 's ebből az okból a' leg nagyobb szélvész alatt is a' tengerre indulnak. A' Király, a' Fel-találó eránt való haládatosságból, a' tenger partonn *Edvag* és *Lodshavn* között, egy emlékeztető oszlopot emeltetett.

- Okt. 8-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzedulában 326 forintot,
 — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.
 Okt. 9-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 324 1/4 forintot,
 — egy Császári aranyért 15 fl. 8 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 15 krt.
 Okt. 10-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzedulában 323 — forintot. —
 egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 7 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' Budai közönséges levelekben ezeket olvassuk: — “

„*Ferdinandus* ö K. Fő Hertzegsége Magyar ország' Kommandírozó, Generálissa, katonai hivatalos szolgálatjabeli útozásra indúlt e' hónap' 4-dikén Magyar országnak alsóbb részeire, az ott fekvő katonai seregek' s' minden fegyveres intézetek' állapotjának gondos meg szemlélésére. Célzásászerént *Ketskemeten*, *Szegeden*, *Mezőhegyesen*, *Aradon*, *Gyulán*, *Nagyváradon*, s' *Debreczenen*, és innen *Szolnokon* által, vissza *Buda* felé, fogja tenni útazását. Elin dülása előtt, *Oktober* 2-dikén olyan hadi gyakorlatbéli próbát tartatott ö K. Fő Hertzegsége a' *Rákos mezején Pest* mellett, a' *Budan*, *Pesten*, s' a' környéken lévő fegyveres sereggel, a' milyen itt mostanság nem szemléltetett. A' katonai fordulásokat kommandírozta a' Fő Hertzeg' felügyelése alatt *Báro Csollich* Brigadiros és Generálmájor Úr. Ezek a' fegyveres csapatok voltak jelen: Az *Esterházy* gyalog Regementjéből 8 Kompániák; a' *Járossy* Granadiros Batalionnjából 6, a' *Wayderéből* 4, a' *Piretéből* is 4 kompániák; a' *Lotharingiai* Hertzeg nevet viselő Vasas Regementjéből egy, a' *Nostitz* könnyű lovasai közzül is egy osztály. Végezetre két pattantyus Battériák. A' fordulások a' *Hatvani* linea és a' *Rákos* hídja között mentek véghez. Az idő szép volt; a' mezőt ezerek' sokasága borította el. A' seregek, valamint Fő vezérjek vá rakozásának tökéletesen megfelelték, úgy minden fő, közép, és alsóbb rendű nézőknek szép idő töltésre szolgáltatott alkal matosságot. Nagyon nevelte az egésznek fényességét az ágyuk' durrogása.

Tudományos Dolgok.

„*Zágrából* 4. Sept. 1816. A' *Zágrá bi Kir. Academia*nak Palotájában Aug. 2-

dikán tartatott a' szokott próbatétel a' Magyar Nyelv és M. Deákságból. Ez hasonló nak látszott lenni a' szokott Defensiokhoz. Meghívattattak, és meg is jelentek erre szá mos Hadi, s' Porlgári, a' Magyar Nyelvben jártas Hivatalbeliek és az iskolai Tanítók kö zül, kiket azon nap önnön foglalatossá gok vissza nem tartóztatott. A' tanuló Ns Horvát Ifiak jelesen kimutatták magokat először a' Declamatoria gyakorlatban *Ro chefoucault* Maximái szerént külömbféle erköltsi dolgokról; azután e' *Chrestomathia* Magyarázásából; a' *Romai* és *Német* nyelvből magyarra tett folyó fordításból; a' *He lyesírás* szerént való hamarán *Dictálásból*; végre a' *Literaturának* elmékedő részéből *Tbésesek* szerint. Mindnyájan helyesen feleltek, és a' feltett *Summából*, mellyet *T. Tudós Rácz István* Úr, ezen *Tudománynak* Professora az ittvaló Ifiúság serkentésére esztendőnkint szokott adni, *Ju talmat* nyertek azonnal *Nemes*, és *Tanult Szinkovich Lajos* a' *Törvény*; *Krály Sándor*, és *Ketskés Vincze* a' *Bölt selkedés*, és a' *M. Literatura* Halgatóji, *Tekintetes*, és *Tudós Domin Imre* a' *Tör vényes karnak Seniora*, mint a' *Pro Direc tor*nak Képviselője kezéből szép megdít sérés mellett. — A' jövő iskolai esztendő végén ismétlészen jutalom kiosztás azt reményl vén, a' mit ohajt is, az érdemes Pro fessor Úr, hogy a' *Kir. Convictus* helyre állításával számossabban fog az Ifiúság, mintsem az idén, a' rendes Magyar Letz kékre megjelenni.

B e t s.

Gróf Caraman urnak a' *Cs. K. Felső ges Udvarnál* lévő *Frantzia Követnek* az a' szerentséje vala a' múlt vasárnap, hogy a' *Frantzia Királytól* a' mi *Korónánk*' Örök sének *Ferdinandus* ö *Császári Fő Hertzeg ségének* küldetett *Szent Lélek*' Rendje' czimereit, közönségesen tartatott fényes au-

dientzián, 6 Cs. Fő Hertzsegségének által adhassa.

Krdély Ország.

6 Cs. K. Felsege kegyelmesen méltoztatott ezen, Nagy Fejedelemség' Királyi Törvényes Táblájának, megkülönböztetett virtusokkal tündöklő, számos esztendőktől fogva, valamint Fejedelmének úgy hazájának nagy meglegedésével szolgáló, magát hossz-as, hűségges és hasznos szolgálatni által, mind kettő eránt megkülönböztetéssel érdemesített Elölülőjét, Nagy Méltóságú Magyar Gyerő Monostari L. B. Gróf Kemény Samuel úr 6 Excellentiáját, Valóságos Tirkos 's egyszersmind Fő Kormányozó széki Tanatsost, ezen Nagy Fejedelemségbeli Státusok' Elölülőjévé (*Státuum Praecedensé*) nevezni.

Elegyes dolgok.

Az új *Spanyol* Királyné és ennek testvére, a' Király' testvér ötsének jegyése, a' *Brasiliai* K. Hertzegaszszonyok, *Radihsot* Sept. 11-dikén oda hagyván, *Madrid*. felé közelítenek, a' hova, reménség szerint, 25-dikre érkezhettek meg. — *Madridban* nagyon reméllettek és hírelték, hogy a' Király ezen házassági alkalmatossággal, közönséges botsánatot fog hirdettetni.

Sándor 6 Orosz Cs. Felsege néhány haktól fogva hírodalmának belső részeire vette útjat. Augustus' végén és September' elején *Moskauban* tartózkodott, *Miklos* Cs. Nagy Hertzeggel egygyütt, ki is a' Császár rendelése szerint a' maga' útozását úgy ejtette, hogy ezen időre hasonló képpen *Moskauba* érkezék. — Augustus 29-dikén a' *Moskai* nemesség' társaságába ment 6 Cs. Felsege a' nevezett Nagy Hertzeggel, a' hol másfel ezernél többre telt ezen alkalmatossággal a' társaság' tagjai 's a' vendégek' száma. A' következő napon megjelentek a' társaság' előljároi a' Császárnál, a' ki azzal tisztelte meg őket, hogy ebédjére méltoztatott hívni.

H i r a d á s.

Alább írt minthogy az Előfizetésre meghatározott idő már eltölt, 's minthogy már az 1-ső köttet nyomtatás alatt is vágyon, a' mely a' következő Pesti Leopoldusi vásárra bizonyosan készen is leszen, kéri azon Titt. Urakat, a' kiknél hogy ha a' Szülést segítő Tudományról írt munkára előre fizettek, 's még eddig el nem küldötték, hogy azt az előre fizettek neveikkel együtt hozzám mennél előbb elküldeni ne terheltesse. Lehet még az meghatározott 10 forintokkal, az írt vásárig előrefizetni, de azután azon előfizetés annyival is inkább megszűnik, minthogy a' Nyomtatás sokkal többre kerül, hogy sem azon áron adhatnám, mivel az rézre metzett táblák száma is 8-ra ment és a' 10 váltó forintok ezüstben 3 forintnál a' Cursus szerint többet nem tesznek. A' kik előre fizettek, szállásomról az írt vásárra az első kötetet elvitethetik, a' 2-dik is midőn készen leszen, ezen uton hírré fog tétetni.

A' Szemorvoslás végett is a' szegényeknek ingyen szereket írok; és az azokban megkívántató operatiokat is, valamint már egyszer jelentettem, reggel 7-től 8 óráig, ebédután 1-től 2 óráig a' Serviták' piatzán lévő Urbány háznál tulajdon szállásomon véghez viszem. Pesten 4-dik Oktob. 1816.

Lugosi Fodor András.

Hogy az általam rézbe metzett 4 Táblából álló Magyar Ország Mappáját Velin Papirosson 10, Schweitzer papirosson pedig 6 V. Cz. forintokon, Pesten a' Titt. Könyváros Uraknál, Debretzenben pedig Typographus Csáthy György Úrnál, még a' jövő Pesti Novemberi vásárig meg lehet venni; az után amannak 12. ennek pedig 8 V. Cz. forint leszen az ára: ezennel jelentem. Pesten Sept. 18-dikán, 1816.

Karats Ferentz,

Réz-metző.